

A Munkakutya

Az alábbi idézet egy neves kutyás újság lapjain jelent meg:

„Napjainkban egyre több cane corsot visznek munkavizsgára, ahol sikeresen szerepelnek, noha hivatalosan *nem munkakutyák*.”

Ez az eszmefuttatás egyrészt nem igaz, hisz a corso fajtastandard szerinti besorolása és feladat meghatározása alapján kifejezetten munkakutya (őrző-védő, és nyomkövető kutya), másrészt rendkívül káros, mivel az ilyen jellegű „felmentést” nagyon gyorsan magukévá teszik (és hirdetik!) azok, akik nem akarnak a corso képességeivel, csak a küllemével foglalkozni.

A pontos meghatározás, hogy a cane corso *nem munkavizsgára* kötelezett fajta. Ez csupán annyit jelent, hogy ezt a fajtát *kiállításon* nem lehet munkaosztályban indítani,

Munkavizsgára csak az un. szolgálati típusú kutyákat kötelezik, de ez a munkavizsga is „csak” a *kiállításon*, a munkaosztályban való induláshoz, illetve a champion cím kiadásához feltétel, nem a tenyésztéshez...

A köztudatban manapság az él, hogy munkakutya a németjuhász és a malinois. Pedig rengeteg egyéb fajta van, ami valamilyen feladat elvégzésére hivatott.

A hasznosítás iránya szerint megkülönböztetünk:

- társasági- és kísérő kutyákat
- vadász kutyákat
- terelő kutyákat
- munkakutyákat: ezen belül attól függ, milyen feladat ellátására képezték ki őket.

Munkakutya, az ember segítségére kiképzett kutya. Ez nagyon sokrétű feladat lehet: kábítószer kereső, szagazonosító, romkutató, vakvezető, robbanóanyag kereső, hullakereső, járőr, tömegoszlató és őrkutyák (börtönben, határnál, objektumoknál). „Munkakutya” bármilyen fajtájú egyed lehet, amennyiben *alkalmas* a különféle feladatok ellátására.

A cane corso fajtastandard szerinti besorolása azt mutatja, hogy a corsónak nyomkövető és/vagy őrző-védő jellegű feladatok elvégzésére alkalmasnak, erre képezhetőnek kellene lennie.

Mindezt csak akkor tudjuk meg, ha a kutya e feladatok elé van állítva, képességei fel vannak mérve.

A corso a II.fajtacsoport 2. szekciójába, a molosszerek közé tartozik, egy csoportban a rottweilerrel, a boxerrel, a filával, az argentin doggal, a kanári szigeteki kutyával, a shar pei-jel, stb. Ezeket a fajtákat az FCI a hasznosítási feladataik hasonlósága miatt sorolta egy csoportba.

A XXI. században a kutyák eredeti munka-funkcióit legtöbbször már nincs lehetőség ellátni, a mi időnkben már csak egyfajta *hagyományőrzésre* van mód.

Miért olyan fontos ez?

Jelenünk alapja mindig a múltunk. Anélkül, hogy benne éltünk volna, bizonyos fokú nosztalgiával gondolunk a régmúlt időkre. Emiatt járjuk a világot, keressük az ősi kultúrák

nyomait, hallgatjuk zenéjüket, olvassuk történeteiket, ápoljuk szokásaikat...

A saját életünknek, munkásságunknak is az ad értelmet, hogy tudjuk (reméljük), mi is adtunk valamit a jövő nemzedékének, mi is hozzátettünk valamit a történelmünkhöz.

Tegyük föl a kérdést: ***mi végre vannak még őrző-védő fajták a világban manapság?***

Ha nincs már szükség az eredeti munkájukra, és a tenyésztőknek, gazdiknak nem sikerül ***új hasznosítási formát*** felfedezniük velük kapcsolatban, akkor milyen perspektívát szánnak nekik?

A következő generációk az általunk tenyésztett kutyákra fognak alapozni. Még ha akarnak sem tudnak majd jó kutyákat tenyészteni, ha mi mi teljesen fölhogítjuk a fajtát (azaz nem őrizzük meg a corsó képességeit)!

A kutyáinkban rejlő legenda itt van velünk! Az ő életük értelme mindig is az ember szolgálata volt, az ehhez szükséges képességek ott rejlenek bennük. Ennél szebb küldetés, és nagyobb lehetőség nincs is, mint megőrizni azt a „vért”, amit már rég elfeledett emberek használtak, tiszteltek!

Ha többé nem lesz igény erre az önzetlen „szolgálatra”, vajon mennyi idő kell majd ahhoz, hogy a kutyának, mint fajnak a létjogosultságát is megkérdőjelezzük?

Amikor valaki cane corsót szeretne magához venni, lenyűgözve olvassa a történeteket a rettenthetetlen hősről, aki élete árán is védte a gazdáját és családját, szembeszállt még a medvével is, stb.

Azok a *mozgatórugók (az ösztönök)*, amik e hőstettekhez szükségeltettek, még mindig megvannak a kutyákban, de sajnos egyre kevesebben. Ha a tenyésztés során nem kerül előtérbe a képességekre történő válogatás, mint párválasztási szempont, egyszerűen el fognak halni.

Ebből a szempontból nem letűnt korokról, eltűnt ösztönökről beszélünk, hanem még meglévőkről, amiket az elhivatott tenyésztőknek kincsként óvniuk kellene.

Ha nem törődünk ezekkel az ösztönökkel, rövid időn belül valóban csak nagyfejű, nagy testű melákot fog jelenteni a cane corso...

És akkor ***valóban megéljük valami nagyszerűnek az elvesztését...*** :(

Manapság sajnos az állatvédők, a kutyák érdekeit hangoztatva egyre több ösztön működését nemkívánatosnak minősítik.

A nyugati államokban a legnagyobb hangsúlyt a jó szocializációra helyezik, a kutyák dominanciáját a legkisebb megnyilvánulásakor elnyomják. Szinte az látszódik, hogy a törekvés arra tart, hogy a kutyák küllemben ugyan eltérjenek egymástól, de jellemben, viselkedésben ne. Ezt úgy hívjuk ***uniformizálódás...***

Ez azt jelenti, hogy a mai kor elvárása, hogy a kutyák (tartozzanak bármelyik fajtához) tudjanak közösségben viselkedni, ne legyenek agresszívak és ne lépjenek fel támadólag számukra addig ismeretlen, először látott emberekkel és állatokkal.

Mindez a fajta eredendő tenyészcéljától, használati belső tulajdonságaitól teljesen idegen.

Ennek ellenére a corso beilleszthető a XXI. század életformájába, alkalmas

arra, hogy a modern kor elvárásainak megfeleljen. Azzal, hogy kölyökkorában idegen környezetbe visszük, arra neveljük, hogy idegen kutyákat és embereket is elfogadjon, és kulturáltan viselkedjen.

De feladatra szüksége van – egyébként óhatatlanul „problémás” kutyánk lesz.

A szeretetünket nem azzal fejezzük ki 4 lábú társaink iránt, hogy tétlenségre kárhozzátjuk őket!

Értelmes elfoglaltságra szüksége van minden kutyának! A sikerélményt csakis küzdelmek után tudják megélni! Így, ha a gazdi minden ok nélkül jutalomfalatokat dobál a kedvencének, az nem fog semmit sem jelenteni a kutyának, ha nincs elvárás, nincs minek megfelelni...

Mi a létjogosultsága ma a kutyáknak? Mit KELL tenniük az emberért? Gyakorlatilag semmit. Talán leggyakrabban a házőrzés feladatot bizzák rá.

Azonban hányan értenek annyira a kutyájukhoz, hogy meg tudják állapítani, hogy a kutyájuk valóban őrzi-e az udvart, vagy csak ugatással jelez? Ugyanis döntő többségben ez történik!!!

A különböző őrző-védő kutyafajták jellemének megőrzésére, az átlag emberek számára, a XXI. században csak a **sportkutyázás** kínál teret, ez az egyetlen elfogadható, és értéket nyújtó foglalkozás, ahol a kutyákban rejlő ösztönök megnyílhatnak és dolgozhatnak.

Az őrző-védő tréning azonban nem a kutya vadítását jelenti!!! Sőt!

Mivel eleve őrzés-védelemre „kitalált” fajtáról van szó, az őrző-védő gyakorlás sokkal inkább azt jelenti, hogy a kutya viselkedése kiegyensúlyozottá válik. Mert a gyakorlás során egyrészt tudni fogja mikor, milyen helyzetekben cselekszik helyesen, a viselkedése helyes mederben tartott (vagyis egyértelműen le van tisztázva mikor tesz jót, és mikor nem), másrészt tudatában lesz saját erejének (így felesleges helyzetekbe nem megy bele, nem fog „villongani”, csak amikor tényleg szükséges).

Amennyiben IGAZI corso van valakinek a kezében, a kutya védőösztöne előbb-utóbb meg fog nyilvánulni valamilyen élethelyzetben. Ha erre sem a gazda, sem a kutya nincs fölkészülve (egyik sem ismeri a másik reakcióját), rendkívül kellemetlen következményei lehetnek...

A tanítás során élethelyzetek és valós szituációk tapasztalatszerzése történik. Így a corsónak lehetősége nyílik a benne rejlő tulajdonságok gyakorlására, fejlesztésére.

Ragadozó állat lévén a corsónak soha nem fog unalmassá válni a segéd üldözése, elfogása!

Mint ahogy a labdázást, „huza-vona” játékot sem unják meg életük végéig.

Ennek hiánya azonban egy állandó hiányérzetet okozhat a kutyának, amire a fásultságtól kezdve a különféle pótcselekvésekig (pl. rombolás) reagálhat.

Persze nem kell minden kutyát verseny szintre képezni! Ez mindenkinek a saját választott (meglehetősen sok időt igénylő) hobbija!

De 1-2 hetente mindenkinek érdemes lenne kutyaiskolába, társaságba hordania a kutyáját, hogy (siker)élményhez juttassuk őt.

A kutyaiskola nem egy „nevelő intézet”. Nem a „rossz kutya” megleckéztetéséről szól.

A képességek fejlesztése a lényeg; egy közös időtöltésről a gazdival, amikor csak egymásra figyelnek a kutyával; valami másról, mint a saját udvar állandósága; feladatokról, melyek „karban tartják” az agyműködést, és nem butul el idő előtt a kutya.

Minden kutya képes tanulni, de a képességek már változóak: meg kell találni milyen feladatban a legjobb a kutya, és azt érdemes tovább fejleszteni.

Az ösztönökről

A kutyákat különféle ösztönök irányítják, ezen belső készletek hatására mutat a kutya valamilyen féle viselkedést.

A viselkedés pedig (hasonlóan az emberhez) meghatározza a kutya jellemét, így megkülönböztetünk: kolerikus, szangvinikus, flegmatikus, vagy melankólikus típust.

Négy alap ösztönt különböztetünk meg:

- szaporodási ösztönt
- falkaösztönt
- zsákmányösztönt
- területiális ösztönt.

Ezek az ösztönök (hasonlóan a viselkedési típusokhoz) nem élesen elhatárolható jellemzők, valamilyen mértékben minden kutyában van mindegyikből.

Amikor „zsákmányos” vagy „védős” kutyákról beszélünk, az annyit jelent, hogy az adott kutyában melyik ösztön dominál, nem azt, hogy a másik hiányzik belőle.

Az tény, hogy egy ösztönerős kutyával mindig „baj van”, mindig aktív, odafigyelést, foglalkozást igényel.

Bizonyára kényelmesebb egy nyugodt, nem túl aktív kutya – azonban az nem tipikus cane corso...

A **szaporodási ösztön** alap elemei: a harc a nőstényért, az udvarlás, a párzás és az utódgondozás.

Ma már nincs természetes szelekció (vagyis nem a legerősebb hím párosodik a legerősebb nősténnyel), az ember választja ki az egyedeket.

A **falkaösztön** a legerősebb kutyaösztön. A jó falka működésének az alapja, hogy egy adott jelzés minden falkatagnak ugyanazt jelentse. Ez az emberre is vonatkozik, aki csak így válhat jó „falkavezérré”.

A **zsákmányszerző ösztön** alapvetően a táplálkozás funkciókörébe tartozó ösztön. Az ember számára az egyik legfontosabb ösztön, hisz a képzés során **ez a motiváció alapja**. (A kutya ételt - azaz jutalomfalatot, ill. zsákmányt – azaz labdát akar szerezni.)

A ragadozó életének nagy részét a vadászat tölti ki. Mivel a kutya is ragadozó állat, így azzal, hogy az ösztönös képességeket fejlesztjük és felhasználjuk, a városban élő kutyáknak is lehetőséget teremtünk arra, hogy minél természetesebb életet éljenek.

A kutya megtanítható arra, hogy zsákmányolásának tárgya ne a természetes zsákmányállat legyen, hanem a labda, vagy a védőkar.

A zsákmányszerző viselkedés jellemzője, hogy a vadászat indulatmentes. A ragadozó nem haragszik a zsákmányra. A végcselekvés (tehát a zsákmány biztonságos helyre cipelése) pedig maradéktalanul megnyugtatja a kutyát. (Ezért is fejeződik be az őrző-védő gyakorlat mindig a védőkar lecipelésével.)

A zsákmányösztön kulcsingere a zsákmány menekülő magatartása. (Ha megfigyeljük, a természetben a zsákmány mindig pánikszerűen menekül a ragadozó elől.)

A zsákmányolási ösztön 5 részből tevődik össze:

- a zsákmány felkutatása
- üldözése
- ráugrás
- megfogás, leteperés, lefogás
- holtra rázás, elcipelés, hordozás.

Ez az ösztön folyamatosan fejleszhető, azonban kifáradásnak (vagyis az érdeklődés elvesztésének) van kitéve.

A képzés során ez abban nyilvánul meg, ha például egy segéd sokat mozog egy kutya előtt, hogy minél inkább felhívja magára a figyelmét, de nem adja oda a védőkart (ami a kutya zsákmányszerző ösztönének kielégülését okozná), akkor a kutyából egy idő után elmúlik a vágy a zsákmány megszerzésére, és a segéd érdektelenné válik a számára. Ezt a fajta kifáradást ingerspecifikus kifáradásnak hívjuk.

A **territoriális ösztön** egy felnőtt korra kifejlődő, érlelődő ösztön, ami a kutya élőhelyének zsákmányszerző területének a védelmét jelenti.

A kutya számára fontos a terület őrzése, a behatólok eltávolítása, legyőzése, a terület megjelölése.

A védő ösztön, vagyis az őrzés-védelemre való képesség a territoriális ösztön által irányított viselkedés, de már nem csupán a saját udvar védelmét jelenti, hanem leginkább a kutya személyes aurájának lehet elképzelni, mintha egy kört vonnánk a kutya köré. Aki ahhoz közelít, azt a kutya figyelmezteti, aki ennek ellenére belép rajta, azt megtámadja.

Ez a személyes kör a védő ösztön. Minél nagyobb ez a kör, annál magasabb a védő ösztön.

A magas védőösztönrel rendelkező kutyáknál passzív módszerekkel (pl. feszült nézéssel, merev testtartással) is könnyedén aktivizálható ennek az ösztönnek a kiváltása, alacsony védőösztönű kutyáknál sokkal aktívabb támadás kelti életre ezt az ösztönt. (Vagyis egész sokáig nem érzi, annyira fenyegetőnek a helyzetet, hogy védekezzen, vagy támadjon.)

A védő ösztön aktivizálásában is eltérnek a kutyák egymástól, a bennük rejlő agresszió mértékétől függően.

Ezt körülbelül úgy kell elképzelni, hogy ha veszünk 2 hasonlóan magas védőösztönű kutyák,

azok mindketten *képesek* a támadásra, de amelyikben magasabb az agresszió, az hamarabb *hajlamos* is a támadásra, míg a másik elkerüli azt – amíg lehet.

Ebből is látszik, hogy a magas védőösztönös kutya nem feltétlenül jelent agresszív kutyát.

Sőt! Egy tiszta fejű, magabiztos védős kutya jellemzően nem keresi direkt a konfliktust, nem kötözködik, hanem *reagál!*

A védő ösztön másik, nagyon fontos jellemzője, hogy bár hamar mutatkoznak jelei (pl. főlháborodott ugatás, ha valaki benéz az autó ablakán, ahol a kutya tartózkodik), kimondottan a korral érő ösztön. Ennek az az oka, hogy a kutya magabiztossága (hasonlóan egy férfiember magabiztosságához) felnőtt korára érik meg. Tehát hiába érzi már fiatalon is, hogy meg kellene védenie magát, szemtől szembe még nem képes a határozott támadásra!

(Ezt a fiatalkori bizonytalanságot nem szabad összetéveszteni a félelemmel!!!)

A sportkutyázásban a védős kutya felugatása határozott, kemény, kihívó, egyenletes. Nem vált ütemet vagy hangszínt. Felugatás közben gyakran ütemesen toppant a lábaival, és mereven a segédet nézi, soha nem a védőkart.

A védőkár megragadása erős, és küzdő típusú, próbálja rázni, tekerni a védőkart, mivel az elfutó segédet meg akarja állítani, nem akarja elengedni.

A fenti négy alapösztön köré sorolhatók még *egyéb ösztönök*. Ilyenek pl. a védekezési ösztön (megnyilvánul a fenyegetésben, az agresszív elhárításban, a harapási képességben), a küzdőösztön, az agressziós ösztön, az elkerülő magatartás...

A *küzdő ösztön* az élet fennmaradására szolgál. Ehhez azonban rendelkezni kell megfelelő tapasztalattal, ami a felnőtt korra alakul ki igazán. A küzdő ösztön erősíthető úgy, hogy az örzővédő gyakorlások során a győzelem mindig a kutyáé.

Minden kutyánál, amelyikben kifejezett a küzdő ösztön, magas a zsákmányszerző ösztön is.

(A zsákmány megszerzésének vágya azonban önmagában nem kényszeríti védekezésre, így a magas zsákmányösztön nem tekinthető önmagában küzdő ösztönnek.)

A küzdő ösztön csak akkor valósul meg, ha a kutya a segédben nem játszótársat, hanem ellenfelet lát.

A küzdő ösztön erősítéséhez a zsákmányolási ösztönt, és a védekezési ösztönt is fejleszteni kell.

Kifejezett küzdő ösztönrel egy fiatal kutya nem rendelkezhet, csak a felnőtté válás folyamán alakul ki.

Az ösztönös cselekvés elindításához szükséges, hogy a kutya egy „készenléti”, feszült állapotban legyen: ezt motivációnak hívjuk.

A *motiváció* egy belső indíték, egy hajtóerő, mely egy *kulcsinger* hatására kioldja az ösztönöket gátló „zárakat”, így azok működésbe léphetnek.

A kutya nem vár passzívan a kulcsingerre, hanem viselkedésével próbál elébe menni.

Egy példa: a kutyát zsákmányszerző ösztöne a macska elfogására készíti. Ehhez a kulcsinger, hogy a macska menekülni kezdjen. A kutya addig nem fog a macskára, amíg az egy helyben marad, ezért mozgásra készíti azt...

A motiváció a különféle ösztönökre különféle erősséggel hat.

Példa: ha 2 kan kutya találkozik, a kulcsinger a másik kutya viselkedése: imponáló pózt vesz fel, vagy behódol, menekül, vagy támad, esetleg játékra hív. Minden egyes

mozdulat (azaz kulcsinger) más ösztönre hat.

Egy viselkedés aktivitása függ a kulcsinger erősségétől és a motiváció nagyságától.

Amennyiben *kicsi a motiváció*, nagyobb kulcsingerre is csak kis intenzitású a viselkedés.

Pl.: ilyen esetben a segéd hiába szaladgál a kutya előtt (hogy kiváltsa a zsákmányöszton kulcsingerét), nem tudja fogásra ösztönözni azt.

Amennyiben *erős a motiváció*, gyenge kulcsinger is nagy erejű, intenzív viselkedést vált ki.

Pl.: a segéd nem csinál semmit, csak mereven nézi a kutyát (ez a védőöszton kulcsingere), a kutya azonnal morogni és támadni kezd.

Bármire is szeretnénk megtanítani kutyánkat, motiváció nélkül nagyon nehéz lenne. Akár sportkutyát képzünk, akár kiállítási felkészítést végzünk, egy motivált kutya lelkes, könnyen tanul, jól jutalmazható.

Motivációs eszköz bármi lehet, de leggyakrabban jutalomfalatot vagy labdát használunk.

Az agresszióról

A létfenntartás, kiválasztódás (vagyis az evolúció) alapja a versengés, aminek közvetlen mechanizmusa az agresszió.

Tehát azt kimondani, hogy az agresszió önmagában rossz, nem lehet.

Agresszió többféle lehet (az állatok szempontjából teljesen természetes):

- dominanciából származó agresszió
- területiális agresszió
- ragadozó agresszió
- szülői agresszió
- fájdalmi agresszió
- kutyák közti agresszió
- játék közbeni agresszió
- félelmi agresszió
- idiopatikus agresszió

Természetesen ez utóbbi kettő nem kívánatos!

Sajnos (vagy sem) nincs a fajtára önállóan kidolgozott olyan feladatsor, ami megmutatná az adott kutyában rejlő ösztönöket, képességeket, így az IPO (vagy Schutzhund) rendszer, de annak legalábbis az ágazatai azok, amik ebben segítenek.